

Олена Локишина – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувачка відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна.
Коло наукових інтересів: автор, співавтор і головний редактор понад 200 наукових праць із широкого кола проблем педагогічної компаративістики – методології порівняльно-педагогічних досліджень, вектора реформ шкільної освіти в зарубіжжі, моделей забезпечення якості освіти.
e-mail: luve2001@hotmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5097-9171>

Оксана Глушко – молодший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна.
Коло наукових інтересів: порівняльна педагогіка, освітня політика Республіки Польща, тенденції розвитку освіти в Польщі.
e-mail: glushko.oks74@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0101-9910>

Аліна Джурило – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна.
Коло наукових інтересів: особливості реформування системи загальної середньої освіти Німеччини та ЄС, забезпечення якості шкільної освіти у ФРН.
e-mail: dzhurylo.ap@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5129-6724>

Світлана Кравченко – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна.
Коло наукових інтересів: порівняльна педагогіка, реформи й тенденції розвитку шкільної освіти в зарубіжжі, науково-інформаційний супровід освіти.
e-mail: svetlanazulya@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3350-4638>

Ніна Нікольська – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна.
Коло наукових інтересів: порівняльна педагогіка; реформи та інновації розвитку освіти в зарубіжних країнах.
e-mail: nina777-07@hotmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3393-3248>

Оксана Шпарик – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна.
Коло наукових інтересів: порівняльна педагогіка; освітня політика Китаю тенденції розвитку освіти в КНР.
e-mail: shparyk.o@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7507-4950>

УДК 37.018.43:004.738.5:37.045«374.5».614.46COVID-19

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-3-14-23>

ВІДПОВІДЬ СВІТОВОЇ СПІЛЬНОТИ НА ВИКЛИКИ COVID-19 В ОСВІТІ

Пандемія COVID-19, яка охопила світ у 2020 р., завдала удару по системах освіти країн. Фактично вона спричинила трансформацію усталеного формату організації навчання на всіх рівнях освіти й актуалізувала пошук країнами варіантів відповідей для протидії COVID-19. Внесок у пошук відповідей зробили і ключові міжнародні організації, що виступили як агенти згуртування освітянської спільноти й запропонували та імplementували універсальні інструменти організації навчання в умовах коронавірусної кризи. Проведено аналіз опублікованих матеріалів міжнародних організацій (ЮНЕСКО, ОЕСР, ЄС, Світовий банк та ін.), неурядових організацій (The National Center on Education and the Economy (NCEE), National Conference of State Legislatures (NCSL)), праць науковців протягом лютого – травня 2020 р. Зроблено висновок, що багато країн запровадили комплексний підхід до організації навчального процесу в умовах пандемії COVID-19, поєднуючи онлайн-навчання з іншими традиційними інструментами. Важливою складовою реакції країн на COVID-19 в освіті стало виділення цільового фінансування на придбання й забезпечення комп'ютерами і цифровими пристроями та доступом до Інтернету здобувачів освіти, передусім із малозабезпечених сімей. Не менш важливими є пряма фінансова підтримка малозабезпечених сімей урядами і співпраця з батьками.

Ключові слова: міжнародна спільнота; організація навчального процесу; освіта; протидія COVID-19.

Постановка проблеми. Пандемія COVID-19, яка охопила світ у 2020 р., завдала удару по системах освіти країн. Фактично вона спричинила трансформацію усталеного формату організації навчання на всіх рівнях освіти. Для забезпечення щодо поширення COVID-19 серед дітей і молоді держави розпочали закриття закладів освіти, застосовуючи різні підходи, залежно від масштабів поширення вірусу. Протягом лютого – квітня 2020 р. відбулося закриття закладів освіти в національному (Італія, Південна Корея, Японія), регіональному (Німеччина, Іспанія) чи локальному (США, Велика Британія) масштабах. За даними ЮНЕСКО, станом на 4 квітня 2020 р. 188 держав закрили школи в масштабах країн, що торкнулося 91,3 % учнів по всьому світу (1,58 млрд осіб)¹. У США у квітні 2020 р. через пандемію коронавірусу припинили роботу більше ніж 124 тис. державних і приватних шкіл, що стосувалося 55 млн американських учнів.

Паралельно розпочалися пошук та відпрацювання ефективних інструментів для організації навчального процесу в новій реальності.

Внесок у пошук відповідей для протидії COVID-19 зробили і ключові міжнародні організації, які виступили агентами згуртування освітянської спільноти й запропонували й імplementували універсальні інструменти організації навчання в умовах коронавірусної кризи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує актуалізацію педагогічного вивчення в Україні впродовж першої половини 2020 р. пошуку шляхів забезпечення від потенційних загроз в освіті, спричинених пандемією COVID-19, яка виникла внаслідок поширення коронавірусу SARS-CoV-2. Пандемія й відповіді, необхідні для її стримування, впливають на соціальне, економічне, політичне та культурне життя кожної без винятку

¹ <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>.

держави та потребують ґрунтовного осмислення. Ці та інші питання висвітлено в наукових працях як українських (О. Вознюк, О. Завгородня, О. Ігнатюк, О. Коваленко, Л. Лук'янова, Н. Ничкало, Н. Павлик, В. Панок, Е. Помиткін та ін. [1]), так і зарубіжних (D. Wu, T. Wu, Q. Liu, Z. Yang [3]; J. Liberman, V. Levin, D. Luna-Bazaldua, M. Harnisch [5]; A. Schleicher та ін.) учених.

Вчені НАПН України долучилися до обговорення інструментів протидії COVID-19 в освіті, переклавши Рекомендації Директорату з питань освіти та навичок Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) у співпраці з Гарвардською вищою школою освіти «Рамкові настанови щодо відповіді освіти на пандемію COVID-19 2020 року», підготовлені А. Шляйхером (Директорат із питань з освіти та навичок, ОЕСР) і Ф. М. Реймерз (Ініціатива з інновацій у глобальній освіті, Гарвардська вища школа освіти)².

Водночас потребують вивчення та наукового аналізу світовий досвід в освіті кризь призму нових викликів, зумовлених пандемією через поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19.

Формулювання цілей статті. Метою статті є огляд дій міжнародної спільноти з протидії COVID-19 в освіті. Для цього було проведено аналіз опублікованих матеріалів міжнародних організацій (ЮНЕСКО, ОЕСР, ЄС, Світовий банк та ін.), неурядових організацій (The National Center on Education and the Economy (NCEE), National Conference of State Legislatures (NCSL)), праць науковців. Аналізувалася діяльність, реалізовувана протягом лютого – травня 2020 р.

Основними дослідницькими питаннями є:

- ✓ Якою є відповідь міжнародних організацій на COVID-19 та запропоновані ними інструменти для організації освіти в умовах пандемії?
- ✓ Якою є відповідь країн на COVID-19?

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними ЮНЕСКО, закриття закладів освіти має серйозні соціальні та економічні наслідки для мільйонів сімей, передусім із низьким соціальним статусом. До ключових із них віднесено такі [4].

- Харчування: багато дітей отримують безкоштовне чи пільгове харчування в школах.
- Догляд: за відсутності організованого догляду за дітьми у школах багато батьків вимушені залишати дітей самих, що є небезпечним для здоров'я останніх.
- Економічні втрати: батьки часто змушені не виходити на роботу, що призводить до втрати заробітної платні та економічних втрат держави загалом.
- Додаткове навантаження на систему охорони здоров'я: оскільки жінки становлять більшу частину працівників системи охорони здоров'я і часто не можуть виходити на роботу через необхідність догляду за дитиною, у системі охорони здоров'я не вистачає працівників.
- Зростання чисельності дітей, які зарано залишають навчання у школі.

Не менш серйозним є переривання навчання, коли діти і молодь, переважно з неблагополучних сімей, залишаються без можливості особистісного розвитку. Зокрема, у документі ОЕСР «A Framework to guide education response to COVID-19 Pandemic of 2020» зазначається, що обмеження, спричинені нефармацевтичними заходами, такими як соціальне дистанціювання, вплинули також на освіту на всіх рівнях і впливатимуть принаймні кілька місяців, оскільки учні й викладачі не можуть фізично зустрічатися в школах та університетах. Ґрунтуючись на дослідженнях, проведених у США, щодо літніх втрат у навчанні, автори документа підкреслюють, що протягом літніх канікул учні втрачають еквівалент одного місяця навчального року, а втрати знань і вмінь з математики більші, ніж з читання. В учнів із сімей з меншим рівнем доходу втрати є більшими.

Усвідомлюючи серйозність ситуації, країни світу розпочали трансформацію освітнього процесу в режим онлайн.

Водночас запроваджені країнами моделі онлайн-навчання різняться залежно як

² <http://naps.gov.ua/ua/press/releases/1831/>.

від технічних і фінансових можливостей, так і загальнодержавного формату реагування на пандемію, а також національних особливостей організації освіти в кожній країні.

Серед базових інструментів онлайн-освіти країнами використано такі [2].

Платформи онлайн-навчання

Естонія відома в усьому світі тим, що використовує технологічні рішення в уряді, і освіта не є винятком. Основним інструментом для дистанційного навчання під час закриття шкіл у країні є платформа eKool ("e-School"), якою активно користуються вже понад 290 тис. осіб, зокрема батьки, вчителі та учні. Лише за тиждень карантину на платформі зареєструвалося близько 8 тис. нових користувачів.

Міністерство освіти Китаю створило всенациональний централізований центр електронного навчання.

Освітня платформа Tencent широко застосовується в Китаї із середини лютого 2020 р., після того, як уряд країни доручив чверті мільярду учнів відновити навчання через онлайн-платформи. Це привело до формування найбільшого «інтернет-руху» в історії освіти, де приблизно 730 тис., або 81 %, учнів шкіл, відвідували заняття через інтернет-школу Tencent в Ухані.

Присутність на онлайн-уроках у Гонконзі (Китай) учнів шкіл становить 99 %. Викладачі використовують технологію веб-камери для спілкування обличчям до обличчя, як-от Google Hangouts Meet, Zoom та Microsoft Teams. Це дає змогу вчителям проводити уроки в прямому ефірі, а також бачити обличчя своїх учнів, тому вони знають, які з них беруть участь, а які ні. Також у школах використовується технологія конференц-дзвінків (conference call technology), що, хоч і не передбачає використання відео, все ж уможливує задіяння значної кількості учасників, оскільки окремі учні, котрі налаштовані на заняття, відчують себе комфортніше, коли беруть участь в аудіодзвінках. Деякі школи записують уроки та завантажують відео в Інтернеті, щоб учні могли їх самостійно переглядати.

У канадській провінції Онтаріо Міністерство освіти розробило новий веб-сайт для онлайн-навчання учнів середньої школи, на якому будуть розміщуватися ресурси з математики та читання. Наведено перелік онлайн-курсів, який розробляють Коледж викладачів Онтаріо та Асоціація викладачів Онтаріо. Також працює веб-сайт TVO Mathify, на якому учні можуть самостійно отримувати інформацію та завантажувати навчальні матеріали з математики, а також спілкуватися з вчителями Онтаріо. Британська Колумбія інвестувала в ліцензію платформи для відеоконференцій і спільної роботи Zoom для всіх K-12 державних і незалежних шкіл по всій провінції.

Міністерство освіти Нової Зеландії розробило два веб-сайти – «Навчання з дому» та «Ki te Ao Mārama», які пропонують ресурси для батьків, вихователів, вчителів та керівників закладів освіти. Матеріали охоплюють раннє навчання, середню та старшу школи.

У Сінгапурі «Навчальний простір для учнів» (Student Learning Space (SLS)), розроблений Міністерством освіти у 2018 р., забезпечує онлайн-навчання в умовах COVID-19. SLS – це онлайн-платформа для навчання, що пропонує високоякісні навчальні матеріали та ресурси для дітей і молоді, починаючи від дошкільнят до учнів доузовівського рівня. Усі учні, викладачі та керівники шкіл країни мають доступ до цієї онлайн-платформи. Ресурсна база платформи постійно оновлюється, а наявні матеріали вдосконалюються, аби відповідати потребам учнів та викладачів. Платформа також надає вчителям можливість отримувати доступ до методичних матеріалів, розробляти завдання на основі підручників та робочих зошитів, а також використовувати відеоконференції в режимі реального часу для спілкування з учнями та співпраці з однолітками.

Національний освітній портал ABC у Австралії у режимі онлайн пропонує 4 тис. безкоштовних відео- та інтерактивних ресурсів, які синхронізовано з Національним курсом.

У Південній Кореї започатковано нову платформу «School-On», створену Кореєю інформаційною службою з освіти та досліджень (KERIS). Ця платформа

забезпечує інструкцію зі створення й управління онлайн-класами і дає змогу вчителям початкових і середніх шкіл по всій країні обмінюватися навчальними онлайн-ресурсами. Крім того, KERIS надає цифрові підручники відповідно до навчальної програми для учнів 3–9-х класів, а учні з малозабезпечених сімей отримують пристрої і доступ до Wi-Fi. Міністр освіти назвав високий рівень використання смарт-пристроїв у Республіці Корея і кваліфікованих педагогів ключовими сильними сторонами під час переходу системи освіти в режим онлайн.

До підтримки онлайн-навчання долучилися *міжнародні корпорації/компанії*.

BBC у Британії запустило 14-тижневу навчальну програму, яка охоплює теми і матеріали для навчання з ключових предметів Національного курсу для дітей віком від 5 до 14 років. Британські телесеріали та найкращі вчителі країни разом із провідними спортивними і культурними партнерами, такими як Royal Shakespeare Company, створюють уроки, навчальні підкасти, відео та вікторини.

Китайський провайдер онлайн-освіти GSX збільшив число безкоштовних онлайн-курсів на 15 млн порівняно з 2,7 млн наприкінці 2019 р., що втричі більше порівняно з попереднім роком. Аналогічно компанія AI English, яка забезпечує зв'язок учнів у Китаї з англомовними вчителями в Австралії, збільшила кількість учнів на 33 %: з 30 тис. наприкінці 2019 р. до 40 тис. на початку березня 2020 р.

В Індії, у відповідь на значний попит, багато навчальних платформ пропонують безкоштовний доступ онлайн до своїх послуг, включно з такими платформами, як BYJU's, що є наразі найбільш високо оціненою у світі технологією edtech. Після оголошення про безкоштовні «живі уроки» у своєму додатку компанія констатувала збільшення чисельності нових учнів, які використовують її продукт на 200 %.

У США вчителям і учням для організації надається безкоштовний доступ до великої кількості онлайн-платформ, серед яких:

LinkedIn: безкоштовні 16 навчальних курсів, які дають поради щодо того, як залишатися продуктивними, використовувати віртуальні інструменти для навчання;

Amazon: безкоштовний онлайн-доступ до навчальних курсів з інформатики у Сполучених Штатах. Розраховано на учнів 6–12-х класів та вчителів, які дистанційно навчають цю вікову групу. Батьки також можуть отримати доступ до цієї навчальної програми;

McGraw-Hill: безкоштовні ресурси для позашкільного навчання, щоб допомогти вчителям з організацією дистанційного навчання;

Scholastic: безкоштовні навчальні ресурси та продукти для дітей, їхніх батьків і шкільних викладачів;

Age of Learning: безкоштовний доступ онлайн до провідного й найповнішого цифрового ресурсу раннього навчання для дітей віком 2–8 років;

Epic: безкоштовний віддалений доступ до платформи для читання для вчителів початкових класів та бібліотекарів. Учні мають можливість отримати доступ до цифрової бібліотеки, яка містить 35 тис. книг, аудіокниг, відеороликів та вікторин. Завдяки платформі вчителі та бібліотекари можуть залишатися на зв'язку з учнями та контролювати навчальний процес;

ClassTag: доступна безкоштовна платформа для спілкування, яка допомагає школам спілкуватися з учнями. Програмне забезпечення надсилає повідомлення через SMS, електронну пошту, додатки та Інтернет і автоматично перекладає їх однією з 55 мов. Платформа також може бути використана для розміщення відео, завдань та інших ресурсів для доступу учнів з дому та дає змогу користувачам проводити віртуальні уроки за допомогою інструменту для відеоконференцій;

Listenwise: вільний доступ до платформи, яка підтримує дистанційне навчання, допомагає вести графік присутності учнів, складати спеціальні письмові завдання та вікторини. Дає можливість дистанційно навчатися до кінця навчального року або до того, як школа знову відкриється;

Avid: безкоштовні тимчасові ліцензії до продуктів Media Composer | Ultimate, Pro Tools, Pro Tools | Ultimate and Sibelius | Ultimate учням та викладачам загальноосвітніх і музичних шкіл;

JetBrains: безкоштовна навчальна платформа для учнів, які навчаються програмування;

Cengage: безкоштовний доступ для вчителів та учнів до каталогу електронних книг, онлайн-курсів, навчальних інструментів тощо;

Kahoot!: вільний доступ для вчителів до платформи з контентом для ігрового навчання. Платформа співпрацює з DragonBox, виробником додатків для вивчення математики, та Poio – для навчального читання;

Babbel: платформа для вивчення мови за допомогою передових технологій пропонує безкоштовний місяць її вивчення для всіх учнів, школи яких закриті на карантин;

Scribd: безкоштовно протягом 30 днів мільйони електронних книг, аудіокниг, статей журналів та багато іншого будуть доступні кожному;

Powtoon: безкоштовний доступ для всіх учителів, освітян та шкіл до кінця навчального року. Компанія Powtoon пропонує анімаційне програмне забезпечення для підтримки дистанційного навчання [6].

У Сінгапурі компанія *Lark*, розширюючи можливості, почала пропонувати вчителям та студентам необмежений час для проведення відеоконференцій, опцію автоматичного перекладу, спільного редагування проєктної роботи в режимі реального часу та смарт – планування календаря.

Використання телебачення і радіомовлення для навчання

У Китаї створено спеціалізований телевізійний канал для проведення телеуроків для учнів початкових класів; у Шанхаї уроки для учнів початкової школи щодня транслюються по громадському телебаченню, а також учні використовують програмний додаток для отримання завдань і спілкування зі своїми вчителями.

Канадська провінція Онтаріо співпрацює з Телебаченням Онтаріо для організації навчання молодших учнів. Телебачення Онтаріо покликане забезпечити трансляцію уроків для дітей, починаючи з дитячого садка до 6-го класу школи, а також надає доступ до каналів YouTube, пропонуючи уроки (та ігри) зі STEM-освіти і формування грамотності учнів, такі програми синхронізовано з курикулумом, затвердженим на рівні провінції Онтаріо.

Австралійська телерадіомовна корпорація із середини квітня транслює освітні шоу і міні-уроки для учнів початкових класів вранці та середніх шкіл у другій половині дня.

Використання бібліотек для проведення навчання

Канадська провінція Альберта використовує для навчання свою бібліотеку інтернет-ресурсів LearnAlberta, яка каталогізує понад 40 тис. ресурсів, уроків, довідників та повних курсів для учнів та вчителів за класами й предметами. Бібліотека постійно оновлюється, а в умовах переходу закладів освіти на онлайн-навчання збагатилася новими матеріалами; Міністерство освіти Британської Колумбії в Канаді запровадило ініціативу, спрямовану на підтримку онлайн-навчання через інвестиції в розмірі 3 млн канадських доларів (2,15 млн дол. США) у бібліотеки провінцій для підвищення їх цифрової ємності.

Багато країн запровадили **комплексний підхід до організації навчального процесу в умовах пандемії COVID-19, поєднуючи онлайн-навчання з іншими традиційними інструментами.**

У Новій Зеландії за результатами моніторингу Міністерства освіти щодо технічних можливостей сімей для організації онлайн-навчання дітей вдома, учням, які не мають доступу до Інтернету, надаються друковані копії ресурсів. Батькам та опікунам дітей рекомендують звертатися до школи, щоб учителі допомогли з навчальними ресурсами.

Більшість шкіл у Фінляндії залишалися закритими до 13 травня. Перші – треті класи початкових шкіл були відкритими для дітей працівників, які забезпечують життєдіяльність країни, іншим батькам рекомендувалося залишати своїх дітей вдома.

Міністерство освіти Південної Кореї розробило спеціальну програму для першокласників, яка комбінує телевізійні програми державної освітньої системи мовлення (EBS), роздаткові матеріали й підручники для шкіл, призначені для письма, малювання та математики. Вчителі планують відстежувати успішність і відвідування своїх учнів за допомогою текстових повідомлень батькам.

Уряд Китаю, з метою пом'якшення впливу на широкосмугові мережі, якими мільйони учнів користуються одночасно, а також запобігання надмірному псуванню зору дітей, орієнтував освітній процес на урізноманітнення форматів навчання. Навчальні матеріали, які транслюються онлайн та розміщуються на електронних платформах, синхронізовано з національними та муніципальними курикулами. Вчителі та батьки також можуть отримати доступ до рекомендацій щодо використання онлайн-матеріалів.

У США окремі шкільні округи формують унікальні партнерські відносини, як, наприклад, Лос-Анджелеський об'єднаний шкільний округ та PBS SoCal / KCET, пропонуючи певні місцеві канали телебачення для трансляції навчальних занять, збагачуючи цей підхід запровадженням цифрових варіантів такого навчання.

Важливою складовою відповіді країн на COVID-19 в освіті стало **виділення цільового фінансування на придбання й забезпечення комп'ютерами й цифровими пристроями та доступом до Інтернету здобувачів освіти, передусім із малозабезпечених сімей.**

Уряд Нової Зеландії від початку дистанційного навчання (з 15 квітня) оголосив про надання фінансової підтримки в розмірі 87,7 млн. новозеландських доларів (53 млн дол. США) для забезпечення учнів інструментами та ресурсами для навчання вдома. Ініціатива спрямована на те, аби допомагати учням із сімей з низькими доходами мати доступ до Інтернету і цифрових пристроїв, надавати друковані копії навчальних матеріалів, фінансувати телевізійний освітній контент і започаткувати більше онлайн-ресурсів для батьків.

Брак досвідчених вчителів у сфері ІТ у поєднанні з відсутністю підключення до Інтернету і комп'ютерів у багатьох сім'ях в Японії змусили державні школи протидіяти переходу на онлайн-навчання. Проблему дистанційного навчання Японія планувала вирішити через національний розподіл ноутбуків і планшетів до 2023 р. В умовах пандемії уряд оголосив про намір прискорити терміни реалізації цього проекту. Відтак, розрив між приватними і державними школами із забезпечення ІКТ може збільшитися під час пандемії, оскільки багато приватних шкіл почали готувати варіанти онлайн-навчання вже в лютому. Японія планує відкрити шкільні комп'ютерні класи для учнів, у яких немає доступу до цифрових технологій/пристроїв або підключення до Інтернету вдома.

Міністерство освіти Сінгапуру надало учням близько 3300 ноутбуків і планшетів, а також обладнання для доступу до Інтернету. Корпоративні спонсори також надають безкоштовне широкосмугове підключення учням з сімей з низьким доходом. Крім того, учні, батьки яких не можуть забезпечити їм належної уваги під час карантину, можуть ходити до школи і користуватися комп'ютерами і виходити в Інтернет, перебуваючи під наглядом учителів. Міністерство освіти має намір співпрацювати з Міністерством соціального та сімейного розвитку і партнерами з громад з метою надання фінансової та іншої підтримки сім'ям з низькими доходами протягом цього періоду.

Не менш важливими є **пряма фінансова підтримка малозабезпечених сімей урядами, як і співпраця з батьками.**

Уряд Австралії проголосив, що приблизно мільйон сімей у країні отримають доступ до безкоштовних форм догляду за дітьми дошкільного віку у відповідь на спалах коронавірусу. Відповідно до плану, який має назву «Пакет допомоги дітям в галузі дошкільної освіти», сектор отримає 1,6 млрд австралійських доларів (974 млн дол. США) протягом наступних трьох місяців. Пріоритет буде надано малозабезпеченим сім'ям, працюючим батькам і батькам, у яких старші діти також відвідують центри дошкільної освіти.

Міністерство освіти Фінляндії наказує вчителям ставитися до учнів, що не з'являються для дистанційного навчання, як до таких, що прогулюють заняття. Від учителів очікується налагодження співробітництва з батьками учнів, котрі не відвідують онлайн-навчання з метою роз'яснення важливості такого навчання.

Висновки. Узагальнюючи опрацьовані матеріали, до основних викликів у процесі організації навчання в умовах пандемії і карантину нами віднесено:

- відсутність/недорозробленість законодавчо-нормативної бази трансформації навчального процесу на онлайн-платформу;
- негнучкість / повільне реагування органів влади, що опікуються освітою на центральному, регіональному та місцевому рівнях;
- відсутність / недостатність високоякісного та сучасного навчально-методичного забезпечення (підручників, посібників, зошитів);
- складність трансформації окремих навчальних предметів / видів роботи (особливо практикоорієнтованих, лабораторних) в онлайн-формат;
- неготовність / недостатній рівень володіння вчителями ІКТ-навичками для проведення онлайн-уроків, а також брак належної кількості методик проведення онлайн-занять;
- відсутність технічних можливостей у деяких сім'ях (сучасних пристроїв, підключення до Інтернету, ширококуткового доступу до Інтернету тощо);
- недостатня сформованість цифрової компетентності та мотивації в учнів для участі в онлайн-навчанні;
- неготовність/непідготовленість батьків надавати своїм дітям підтримку в онлайн-навчанні;
- небезпека для здоров'я учнів проведення багато часу перед моніторами пристроїв, невідпрацьованість системи регулювання цього процесу.

Важливою висновками в умовах пандемії COVID-19 є необхідність швидкого реагування урядів / міністерств освіти / органів влади, які опікуються освітою на регіональному / локальному рівнях, на реальну ситуацію. насамперед варто уважно ставитися до запровадження додаткового фінансування, адаптації змісту освіти (національних/ регіональних курикулумів, освітніх програм, посібників та підручників) до нових умов, підтримки учнів із малозабезпечених сімей і дітей з особливими потребами, співробітництва з батьками й приватними структурами, передусім провайдерами Інтернету та медіапослуг.

Використані джерела

- [1] Психологія і педагогіка у протидії пандемії COVID-19 : інтернет-посібник / [за наук. ред. В.Г. Кременя]. Київ, Україна : ТОВ «Юрка Любченка», 2020. 243 с. [Електронний ресурс]. Доступно: http://ipood.com.ua/data/NDR/COVID19/COVID19_new.pdf.
- [2] Center on International Education Benchmarking, International Education News (2020). General format. [Online]. Available: <http://ncee.org/what-we-do/center-on-international-education-benchmarking/international-ed-news-archive/>.
- [3] Di Wu, Tiantian Wu, Qun Liu, Zhicong Yang. The SARS-CoV-2 outbreak: What we know. *In: International Journal of Infectious Diseases*. [Online]. Available: [https://www.ijidonline.com/article/S1201-9712\(20\)30123-5/pdf](https://www.ijidonline.com/article/S1201-9712(20)30123-5/pdf). (<https://doi.org/10.1016/j.ijid.2020.03.004>).
- [4] Education: From disruption to recovery 2020. (2020). UNESCO. [Online]. Available: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>.
- [5] High-stakes school exams during COVID-19 (Coronavirus): What is the best approach? (Published April 01, 2020). (J. Liberman, V. Levin, D. Luna-Bazaldua, M. Hamisch). *General format*. [Online]. Available: <https://blogs.worldbank.org/education/high-stakes-school-exams-during-covid-19-coronavirus-what-best-approach>.
- [6] Soccolich, A. (2020). 198 Free Tools to Help You Through the Coronavirus Pandemic. [Online]. Available: <https://www.entrepreneur.com/article/347840>.

References

- [1] Psykholohiia i pedahohika u protydii pandemii COVID-19 : internet-posibnyk / [za nauk. red. V.H. Kremenia]. Kyiv : TOV «Iurka Liubchenka», 2020. 243 s. [Online]. Available: http://ipood.com.ua/data/NDR/COVID19/COVID19_new.pdf (in Ukrainian).
- [2] Center on International Education Benchmarking, International Education News (2020). *General format*. [Online]. Available: <http://ncee.org/what-we-do/center-on-international-education-benchmarking/international-ed-news-archive/> (in English).
- [3] Di Wu, Tiantian Wu, Qun Liu, Zhicong Yang. The SARS-CoV-2 outbreak: What we know. *In: International Journal of Infectious Diseases*, [Online]. Available: [https://www.ijidonline.com/article/S1201-9712\(20\)30123-5/pdf](https://www.ijidonline.com/article/S1201-9712(20)30123-5/pdf). (<https://doi.org/10.1016/j.ijid.2020.03.004>) (in English).
- [4] Education: From disruption to recovery 2020. (2020). UNESCO. [Online]. Available: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> (in English).
- [5] High-stakes school exams during COVID-19 (Coronavirus): What is the best approach? (Published April 01, 2020). (J. Liberman, V. Levin, D. Luna-Bazaldua, M. Harnisch). *General format*. [Online]. Available: <https://blogs.worldbank.org/education/high-stakes-school-exams-during-covid-19-coronavirus-what-best-approach>. (in English).
- [6] Soccolich A. (2020). 198 Free Tools to Help You Through the Coronavirus Pandemic. [Online]. Available: <https://www.entrepreneur.com/article/347840> (in English).

Елена Локшина, доктор педагогических наук, профессор, член-корреспондент НАПН Украины, заведующая отделом сравнительной педагогики Института педагогики НАПН Украины, г. Киев, Украина.

Оксана Глушко, младший научный сотрудник отдела сравнительной педагогики Института педагогики НАПН Украины, г. Киев, Украина.

Алина Джурило, кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник отдела сравнительной педагогики Института педагогики НАПН Украины, г. Киев, Украина.

Светлана Кравченко, кандидат исторических наук, старший научный сотрудник отдела сравнительной педагогики Института педагогики НАПН Украины, г. Киев, Украина.

Нина Никольская, кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник отдела сравнительной педагогики Института педагогики НАПН Украины, г. Киев, Украина.

Оксана Шпарик, кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник отдела сравнительной педагогики Института педагогики НАПН Украины, г. Киев, Украина.

ОТВЕТ МИРОВОГО СООБЩЕСТВА НА ВЫЗОВЫ COVID-19 В ОБРАЗОВАНИИ

Пандемия COVID-19, охватившая мир в 2020 г., нанесла удар по системам образования стран. Фактически она вызвала трансформацию сложившегося формата организации обучения на всех уровнях образования и актуализировала поиск странами вариантов ответа противодействия COVID-19. Вклад в поиск ответов внесли и ключевые международные организации, которые выступили как агенты сплочения образовательного сообщества и предложили, а также имплементировали универсальные инструменты организации обучения в условиях коронавирусного кризиса. Проведен анализ опубликованных материалов международных организаций (ЮНЕСКО, ОЭСР, ЕС, Всемирный банк и др.), неправительственных организаций (The National Center on Education and the Economy (NCEE), National Conference of State Legislatures (NCSL)), работ ученых в течение февраля – мае 2020. Сделан вывод, что многие страны ввели комплексный подход к организации учебного процесса в условиях пандемии COVID-19, сочетая онлайн-обучение с другими традиционными инструментами. Важной составляющей реакции стран на COVID-19 в образовании стало выделение целевого финансирования на приобретение и обеспечение компьютерами, цифровыми устройствами и доступом к Интернету соискателей образования, прежде всего из малообеспеченных семей. Не менее важны прямая финансовая поддержка малообеспеченных семей правительствами и сотрудничество с родителями.

Ключевые слова: международное сообщество; организация учебного процесса; образование; противодействие COVID-19.

Olena Lokshyna, Dr Sc. in Education, Professor; Corresponding Member of the NAES of Ukraine, Head, Comparative Education Department, Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Oksana Hlushko, Junior Researcher, Comparative Education Department, Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Alina Dzhurylo, PhD in Education, Senior Researcher, Comparative Education Department, Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine, Assistant Professor of the Department of Foreign Philology and Translation, National Transport University.

Svitlana Kravchenko, PhD in History, Senior Researcher, Comparative Education Department, Institute of Pedagogy of NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Nina Nikolska, PhD in Education, Senior Researcher, Comparative Education Department, Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Oksana Shparyk, PhD in Education, Senior Researcher, Comparative Education Department, Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

GLOBAL COMMUNITY RESPONSE TO COVID-19 CHALLENGES IN EDUCATION

The article deals with the COVID-19 pandemic impact, that has swept the world in 2020, and has stricken a blow to the education systems of the countries. As the title implies the article describes the world community's response to pandemic challenges in education. It is especially noted that the pandemic has transformed the established learning formats and techniques at all levels of education. A mention should be made that international organizations have made a huge contribution to find out the countermeasures to COVID-19. The key international organizations acted as agents of the educational community, and proposed and implemented universal tools for learning in a coronavirus crisis. It should be emphasized that the authors have analyzed the published materials of international organizations (UNESCO, OECD, EU, World Bank, etc.), non-governmental organizations (The National Center on Education and the Economy (NCEE), National Conference of State Legislatures (NCSL), academic works. The paper examines the activities that were implemented during February-May 2020. It is worth mentioning that many countries all over the world have introduced an integrated approach to organizing the learning process in the context of the COVID-19 pandemic, combining online learning with other traditional tools. An important part of the global community response to COVID-19 in education has been the allocation of targeted funding for the purchase and provision of computers and digital devices, as well as access to the Internet for students, especially from low-income families. Equally important is the direct financial support of low-income families by governments, as well as cooperation with parents. In the conclusions it is stressed the absence in some countries or underdevelopment of the legal and regulatory framework for the transformation of the educational process into online platforms; inflexibility of the authorities' response to changes in educational reality and delays in adapting the content of education; lack of ICT skills; lack of technical capabilities; complexity of some subjects transformation; parents' unwillingness to support children in online learning; negative impacts on students' healthcare.

Keywords: global community; educational process organization; education; counteraction against COVID-19.